

STILLE TIJD

Thema: Hoe kun je de Bijbel praktisch gebruiken?

- Probeer iedere dag specifiek tijd te maken voor een ontmoeting met Jezus Christus door het lezen en overdenken van zijn Woord.
- Bid, praat met Jezus en maak een paar korte aantekeningen in je map over deze bijbelgedeelten.
- Schrijf op wat je aanspreekt, wat je opvalt, wat je mooi of moeilijk vindt of wat je duidelijk wordt.

Dag 1 Jozua 1:6-9.

Verdiep je dag en nacht in de Schrift.

Dag 2 Psalm 119:9-16.

Berg Gods Woord in je hart.

Dag 3 Johannes 14:21 en 23.

Heb lief door je te houden aan Gods Woord.

Dag 4^{BS} Lucas 8:4-15.

Wat is de houding van je hart?

Dag 5 Lucas 6:46-49.

Doe wat Jezus leert in zijn Woord.

Dag 6 Deuteronomium 6:4-9.

Spreek met elkaar over de Bijbel.

Dag 7 2 Petrus 1:19-21.

Hoe leg je de Bijbel goed uit?

Dag 8 Handelingen 17:10-12.

Bouw je eigen bijbelse overtuigingen op.

Dag 9 Ezra 7:9-10.

Onderzoek de Schrift, leef het na en onderricht anderen er in.

Dag 10 Spreuken 1:24-33.

Wees niet halsstarrig en zelfgenoegzaam.

- Denk na over Psalm 143:8-10.
David bidt dat God hem zal leiden door zijn Woord.
- Bid dat God jou persoonlijk zal leiden door zijn Woord (de Bijbel).
- Bid elke dag voor iemand of iets specifiek en zie uit naar wat God doet (Psalm 5:4).

STUDIE

Thema: Het ontstaan van de Bijbel

Lees studie 1 goed door voor de volgende bijeenkomst. Heb je er vragen over, schrijf ze op en mail ze naar je kringleider, dan gaan wij samen op zoek naar de antwoorden.

BIJBELSTUDIE

Thema: Wat hoort een christen met de woorden van de Bijbel te doen?

Als je wilt, kun je alvast de bijbelstudie voor de komende bijeenkomst voorbereiden door het bijbelgedeelte een keer te lezen.

Gebruik hierbij de '5 stappen-methode' voor bijbelstudie. Het bijbelgedeelte is: **Lucas 8:4-15**.

MEMORISATIE

Motivatie.

Bijbelverzen die je uit je hoofd kent kunnen je helpen boze machten te overwinnen (Efeziërs 6:11,17; Matteüs 4:2-4).

Leer het onderstaande vers uit je hoofd of leer dat vers uit de vertaling die jouw voorkeur heeft.

DE BIJBEL

2 Timoteüs 3:16

Elke schrifttekst is door God geïnspireerd en kan gebruikt worden om onderricht te geven, om dwalingen en fouten te weerleggen, en om op te voeden tot een deugdzzaam leven.

2 Timoteüs 3:16 (NBV)

1. Het ontstaan van de Bijbel

Het christendom begint niet pas bij de eerste komst van Christus, maar bij het Oude Testament. De hele Bijbel (het Oude Testament en het Nieuwe Testament) is de grondslag voor de leer en het leven van christenen.

HET ONTSTAAN VAN HET OUDE TESTAMENT

A. Gebeurtenissen die geleid hebben tot het schrijven van het Oude Testament

1. God sprak tot zijn mensen

De *speciale openbaring* van God begon voor de zondeval. God sprak rechtstreeks tot de eerste mensen (Genesis 1:28). In heel Genesis sprak God vooral tot Adam, Noach, Abraham, Isaak, Jakob en Jozef. God gaf opdracht zijn woorden door te geven aan de volgende generatie.

2. Gods woorden werden doorgegeven en opgeschreven

In de oudtestamentische periode was het de traditie dat vaders hun kinderen onderwezen en Gods woorden van buiten lieten leren (Deuteronomium 6:7). Omdat het menselijk geslacht nog heel erg klein was en nog niet over de gehele aarde verspreid was én omdat de mensen een paar honderd jaar leefden en zo vele generaties elkaar overlaptten, bleef de mondelinge traditie van gelovigen in de God van de Bijbel foutloos. Ook gaf God sommige mensen de opdracht om zijn woorden op te schrijven.

3. De schrijvers maakten gebruik van oudere geschriften

Meer dan 4000 jaar geleden bestonden er al bibliotheken gevuld met 'boeken' en 'geschreven geschiedenissen'. Deze historische verzamelingen werden gebruikt voor het schrijven van het Oude Testament.

B. De wetboeken van Mozes (1447–1407 v.Chr.)

'De wetboeken' (of eenvoudiger: 'de Wet') bestaan uit de vijf boeken van Mozes in het Oude Testament, *Genesis*, *Exodus*, *Leviticus*, *Numeri* en *Deuteronomium*.

1. Mozes: een geschiedschrijver (1527–1407 v.Chr.)

Mozes groeide op in Egypte als de zoon van Farao's dochter. Hij was goed bekend met de geografie, culturen en talen van Egypte en Sinai (Handelingen 7:22). Hij was een geschiedschrijver die verschillende 'geschreven geschiedenissen' van duizenden jaren vóór Abraham (vanaf de schepping tot de dood van Jozef) verzamelde om het boek Genesis te schrijven. Deze geschiedenissen gingen over de schepping, Adam, Noach en zijn drie zonen, Terach en zijn zoon Abram, Ismaël en Isaak, Esau en Jakob met zijn zoon Jozef (Genesis 2:4; 5:1; 6:9; 10:1; 11:10,27; 25:12,19; 36:1,9; 37:2). Ook sprak God rechtstreeks tot Mozes (Exodus 3) over vele zaken en openbaarde Hij hem zijn wil. Hij sprak vooral over hoe Hij zijn volk Israël uit

Egypte zou redden en over zijn morele, ceremoniële en sociale wetten voor Israël. God gaf Mozes de opdracht om zijn woorden op te schrijven (Exodus 24:4,7; Exodus 34:27a; Deuteronomium 31:24). (Genesis 2:4; 5:1; 6:9; 10:1; 11:10,27; 25:12,19; 36:1,9; 37:2). Ook sprak God rechtstreeks tot Mozes (Exodus 3) over vele zaken en openbaarde Hij hem zijn wil. Hij sprak vooral over hoe Hij zijn volk Israël uit Egypte zou redden en over zijn morele, ceremoniële en sociale wetten voor Israël. God gaf Mozes de opdracht om zijn woorden op te schrijven (Exodus 24:4,7; Exodus 34:27a; Deuteronomium 31:24).

2. Waar gaan de wetboeken over?

Het boek *Genesis* (1447 v.Chr.) beschrijft de geschiedenis van Gods daden en woorden vanaf het begin van de mensheid tot na de tijd dat Jakob (Israël) met zijn gezin in Egypte ging wonen (1877 v.Chr.) (Genesis 47:28; 50:22; Exodus 12:40).

Het boek *Exodus* (1447 v.Chr.) beschrijft de geschiedenis van hoe het volk Israël een groot volk werd in Egypte, hoe zij door de Egyptenaren onderdrukt en tot slaven gemaakt werden en hoe God hen hieruit redde. Het boek bevat Gods morele wet (Exodus 20:1-17), een aantal sociale wetten (Exodus 21:1–23:33) en een aantal ceremoniële wetten, vooral over de tabernakel (Exodus 25–40).

Het boek *Leviticus* (1446 v.Chr.) bevat Gods ceremoniële wetten over de offeranden, het priesterschap en de godsdienstige feesten.

Het boek *Numeri* (1446–1407 v.Chr.) beschrijft de geschiedenis van hoe God Israël 40 jaar door de woestijn leidde vanaf de redding uit Egypte tot hun komst in het beloofde land Kanaän (1447–1407 v.Chr.).

Het boek *Deuteronomium* (1407 v.Chr.) bevat een herinnering aan al Gods grote daden en wetten.

3. Gods woorden zijn geïnspireerd en gezaghebbend

De wetboeken waren 'de woorden van God' en moesten niet alleen in boeken geschreven staan, maar ook in de harten en het denken van de mensen (Deuteronomium 6:6 HSV). God Zelf gaf de opdracht dat mensen zijn woorden moesten overdenken en gehoorzamen (Jozua 1:7-8).

Ook Jezus geloofde dat de wetboeken van Mozes door God geïnspireerd waren en gezag hadden (Matteüs 4:4; vgl. Deuteronomium 8:3).

C. De historische boeken (1400–460 v.Chr.)

'De historische boeken' in het Oude Testament zijn de 12 boeken: *Jozua*, *Rechters* (Richteren), *Ruth*, *1 & 2 Samuël*, *1 & 2 Koningen*, *1 & 2 Kronieken*, *Ezra*, *Nehemia* en *Ester*.

1. God gaf de opdracht om de geschiedenis van zijn volk op te schrijven

God Zelf gaf de Israëlieten de opdracht dat zij zijn daden en woorden niet mochten vergeten (Deuteronomium 4:9). Zij moesten het aan hun kinderen en kleinkinderen

vertellen! Gods bevel stimuleerde de Israëlieten om hun geschiedenis op te schrijven en te verzamelen in boeken. De historische boeken in het Oude Testament beschrijven Gods daden in Israël en in de volken rondom hen. Het beschrijft vooral hoe Israël telkens weer Gods verbond verbrak, hoe God hun zonde bestrafte en hoe God alleen ‘een overblijfsel’ uit het natuurlijke volk van Israël redde (2 Koningen 19:4,30-31).

2. De schrijvers maakten gebruik van kleinere historische verzamelingen

In het Oude Testament lezen we over verschillende kleinere historische verzamelingen, die later in grotere historische verzamelingen opgenomen werden en zodoende de historische boeken vormden die wij vandaag in de Bijbel terugvinden (Jozua 10:13; 2 Samuël 1:18; 1 Koningen 11:41; 1 Koningen 14:19; 1 Koningen 14:29).

3. De schrijvers waren door God geïnspireerd

Hoewel we niet weten wie de boeken Jozua, Rechters, Samuël en Koningen samengesteld hebben, is het gezichtspunt van al deze boeken steeds weer ‘profetisch’, d.w.z., de schrijvers *beschreven geschiedenis vanuit Gods gezichtspunt!* (1 Kronieken 29:29-30; 2 Kronieken 32:32; 2 Koningen 15:11,26).

D. De poëtische boeken (1900–400 v.Chr.)

‘De poëtische boeken’ in het Oude Testament zijn: *Job, Psalmen, Spreuken, Prediker, Hooglied* (en *Klaagliederen*).

1. Poëzie: uit het hoofd geleerd en opgeschreven

De Israëlieten hebben hun gedichten en liederen niet alleen uit het hoofd geleerd en doorgegeven, maar hebben die ook opgeschreven toen ze gecomponeerd werden. De ontdekking van een groeiend aantal gedichten uit die tijd bevestigt dit.

2. Wijsheidsliteratuur: hoe moet je leven?

De poëtische boeken bevatten veel wijsheidsliteratuur. Er werd veel van dit soort literatuur geproduceerd in de landen rondom Israël en in Israël zelf. ‘Wijsheidsliteratuur’ bevat allerlei praktische principes en voorschriften over *hoe je het beste kunt of behoort te leven* en zijn gebaseerd op nauwkeurige observaties van menselijk gedrag en de menselijke aard. Ze beschrijven regels hoe te slagen in het sociale leven, de handel en de politiek. De wijsheidsliteratuur leert hoe men met allerlei soorten mensen kan omgaan. De Hebreeuwse wijsheidsliteratuur is veel meer van praktische dan van theoretisch-filosofische aard (Spreuken 1:1-7).

E. De profetische boeken (788–420 v.Chr.)

‘De profetische boeken’ in het Oude Testament zijn de vier grote profeten: *Jesaja, Jeremia* (en zijn *Klaagliederen*), *Ezechiël* en *Daniël*, en de 12 kleine profeten: *Hosea, Joël, Amos, Obadja, Jona, Micha, Nahum, Habakuk, Sefanja, Haggai, Zacharia* en *Malachi*.

1. God sprak door de profeten

Alle profetische boeken geven duidelijk weer dat God de Auteur is. Meer dan 2700 maal staat er in de profetische boeken geschreven, “De Heer richtte Zich tot mij” (Jeremia 1:4) of “Dit zegt de Heer” (Jeremia 2:5)! Deze woorden tonen aan dat de profeten de geïnspireerde spreekbuis van God waren. Door de profeten sprak God tot mensen en maakte Hij zijn wil bekend (vgl. 2 Petrus 1:20-21).

2. God beval de profeten om zijn woorden op te schrijven

Jesaja bijvoorbeeld, moest Gods Woord tweemaal opschrijven: eerst op een kleitafel zodat mensen het direct konden lezen en daarna in een boekrol van papyrus of leder, zodat alle latere geslachten het ook konden lezen! (Jesaja 30:8). Zo diende de vastlegging van Gods Woord als een getuigenis voor alle komende geslachten! (Jeremia 36:2a).

3. De profetische boeken werden bestudeerd en aangehaald en zij overleefden de valse profetieën

De profeten die later kwamen, bestudeerden de boeken van ‘vroegere’ profeten. De ‘latere’ profeten (de profeten na de ballingschap in Babel) wezen de Israëlieten erop dat de woorden van ‘de vroegere profeten’ (de profeten vóór de ballingschap) waar en betrouwbaar bleken (Zacharia 7:6-10). Zij beschouwden ook de boeken van de vroegere profeten als Gods Woord, geïnspireerd door de Heilige Geest (Zacharia 7:12). De profeten haalden ook elkaars woorden aan in hun geschriften, omdat zij de woorden van de profeten beschouwden als Gods geïnspireerde woorden. Bijvoorbeeld, de woorden in Jesaja 2:2-4 en Micha 4:1-3 zijn precies gelijk. Het is opmerkelijk dat ondanks het feit dat de profeten openlijk tegen de zonden en ongehoorzaamheid van Israël spraken, de Israëlieten deze profetieën niet vernietigden of konden vernietigen! Op een soevereine wijze heeft God ervoor gezorgd dat de profetische boeken bewaard bleven voor alle latere geslachten.

HET ONTSTAAN VAN HET NIEUWE TESTAMENT

A. Gebeurtenissen die geleid hebben tot het schrijven van het Nieuwe Testament

De boeken van het Nieuwe Testament kwamen tot stand door vier belangrijke gebeurtenissen:

- i de eerste komst van de Messias, Jezus Christus, in de wereld;
- ii de roeping van de leerlingen (discipelen) om getuigen van Jezus Christus te zijn;
- iii de mondelinge overdracht van 'de leer van de apostelen' (Handelingen 2:42);
- iv de speciale omstandigheden die geleid hebben tot het ontstaan van elk boek.

1. De komst van de Messias, Jezus Christus, in de wereld

Vanaf de eerste mensen, Adam en Eva, en door heel het Oude Testament heen, hebben de profeten de komst van de Messias, de Verlosser van de wereld, voorspeld. Toen Hij uiteindelijk kwam, maakten zijn werken en woorden zo'n diepe indruk op de mensen in de wereld, dat het nieuws zich snel verspreidde. Alle vier de schrijvers van de Evangelieën beschreven in hun Evangelie deze aller grootste gebeurtenis in de menselijke geschiedenis (Lucas 1:1; Johannes 21:25; Handelingen 1:1). Elk van de Evangelisten maakte een selectie van de meest belangrijke dingen die Jezus gezegd en gedaan had. Zij maakten deze selectie in overeenstemming met het doel van hun Evangelie.

2. De roeping van de leerlingen om Jezus' getuigen te zijn

Zowel het leven, de dood en de opstanding van Jezus, alsook zijn werken en woorden, vonden niet plaats in een uithoek van de wereld (Handelingen 26:26). Er waren heel veel getuigen. Zij hebben de werken van Jezus *met hun eigen ogen gezien* en de woorden van Jezus *met hun eigen oren gehoord* (2 Petrus 1:16-18; Johannes 19:35; Lucas 1:1-4; 1 Korintiërs 15:5-6). En wat zij zagen en hoorden, gaven zij door aan heel veel mensen op veel plaatsen in de wereld (1 Johannes 1:1). Voordat Jezus opvoer naar de hemel, wees Hij zijn leerlingen aan als zijn getuigen in Jeruzalem, in Judea en Samaria en overal ter wereld (Handelingen 1:2,8). Al deze oog- en oorgetuigen konden bevestigen dat wat de apostelen verkondigden en later optekenden in hun boeken geheel de waarheid was! Maar er waren ook veel vijanden van Christus en de christenen. Indien de apostelen onjuistheden zouden hebben verkondigd of geschreven, dan zouden deze vijanden de eersten zijn geweest om ze aan het licht te brengen. Zij zouden de apostelen voor de hele wereld ontmaskerd hebben als valse getuigen. Een van de sterkste bewijzen voor de waarheid van de verkondiging van de apostelen is dat de apostelen een beroep deden op de kennis van hun vijanden! Zo groot was hun vertrouwen dat er vele mensen

waren die konden bevestigen wat zij verkondigden! (Handelingen 2:22; vgl. Matteüs 22:15-16).

3. De mondelinge overdracht van 'de leer der apostelen'

De boodschap van het evangelie werd eerst verkondigd door de apostelen voordat het opgeschreven werd in onze vier Evangelieën (Handelingen 2:22; Handelingen 2:42). Dat deden zij aan verschillende groepen mensen op verschillende plaatsen. Door de herhaalde verkondiging op verschillende plaatsen kreeg de boodschap aangaande Jezus Christus steeds meer de vorm die het nu heeft in de vier geschreven Evangelieën. De drie hoofddelen van het onderrecht van de apostelen zijn:

- i een introductie over Jezus: zijn oorsprong, zijn geboorte en begin van zijn bediening;
- ii zijn bediening onder de mensen in het openbaar en zijn bediening onder zijn leerlingen in besloten kring;
- iii zijn dood, opstanding en hemelvaart.

4. De inspiratie en leiding van de Heilige Geest

Jezus beloofde zijn leerlingen dat Hij de Heilige Geest zou sturen. De Heilige Geest zou de leerlingen alles leren, hen herinneren aan alles wat Hij (Jezus) gezegd en gedaan had, en hen leiden in de hele waarheid. Hij zou wat van Christus is, nemen en aan hen bekend maken (Johannes 14:26; 16:13-14). De evangelisten schreven hun Evangelieën dus direct onder de inspiratie en leiding van de Heilige Geest, die de Geest van Jezus Christus Zelf is (Romeinen 8:9-10). De leerlingen van Jezus vormden een unieke groep mensen en werden 'apostelen' genoemd, omdat alleen zij door Jezus uitgekozen waren (Lucas 6:12-16; Handelingen 26:16; Romeinen 1:1) en voldeden aan de voorwaarden in Handelingen 1:21-22. 'Een apostel' moest een *ooggetuige* van Jezus Christus zijn en de Heilige Geest gebruikte deze ooggetuigen om de boeken van het Nieuwe Testament te schrijven. Dus het hele Nieuwe Testament is door de Geest van God geïnspireerd (2 Petrus 1:19-21), evenals het hele Oude Testament door de Geest van Jezus is geïnspireerd (1 Petrus 1:9-12). De hele Bijbel is dus door God geïnspireerd (2 Timoteüs 3:16).

B. De vier Evangelieën

Alle vier de Evangelieën, dat zijn de eerste vier boeken in het Nieuwe Testament, werden geschreven in het Grieks, de voertaal in het Romeinse Rijk. Het voornaamste doel van elk Evangelie is het volgende:

Matteüs, geschreven te Jeruzalem in de periode 63-66 (vgl. Matteüs 28:15), leert dat Jezus Christus de grote Profeet is. Omdat de apostel Matteüs zijn Evangelie oorspronkelijk voor de Joden schreef, maakte hij gebruik van veel aanhalingen uit het Oude Testament.

Marcus, geschreven te Rome in de jaren 44-46, leert dat Jezus Christus de machtige Koning is. Marcus, die een leerling van de apostel Petrus was (1 Petrus 5:13), schreef zijn Evangelie oorspronkelijk voor Romeinen.

Lucas, geschreven te Rome in de periode 60–61, leert dat Jezus Christus de meevoelende Hogepriester is. Lucas, die een leerling van de apostel Paulus was (Kolossenzen 4:14), schreef zijn Evangelie oorspronkelijk voor intellectuelen in Rome.

Johannes, waarschijnlijk te Efeze geschreven in de jaren 70–98, leert dat Jezus Christus *de Zoon van God* of het Woord van God is. De apostel Johannes schreef zijn Evangelie oorspronkelijk voor mensen die de waarheid hard nodig hadden in een tijd van valse leerstellingen.

C. Het boek Handelingen

1. Lucas, de schrijver van Handelingen

Lucas was een volgeling, medewerker en reisgenoot van de apostel Paulus. Lucas bestudeerde eerst uitgebreid bronnen te Jeruzalem, Caesarea, Klein-Azië en Griekenland m.b.t. het leven, de werken en de woorden van Jezus (Lucas 1:1-4) en vooral van de apostelen Petrus en Paulus. Lucas schreef het boek *Handelingen* der Apostelen in 61 te Rome. Het boek is een van de meest accurate geschiedenisboeken ter wereld!

2. Lucas schreef Handelingen met drie bedoelingen

a. Lucas wilde het doorgaande werk van Christus beschrijven.

Het doel van het Evangelie van Lucas was om *het begin van het werk van Christus* te beschrijven. Het doel van Handelingen was om *de voortzetting van het werk van Christus* door de Heilige Geest in zijn apostelen te beschrijven (Handelingen 1:1). Jezus Christus bouwt zijn Gemeente op het fundament van de apostelen en de profeten (Matteüs 16:18; Efeziërs 2:20).

b. Lucas wilde de intellectuelen voor Christus winnen.

Hij wilde het christendom bekend maken aan de intellectuelen te Rome. Gebruikelijk was in die tijd dat een groep mensen bij elkaar kwam om te luisteren naar het voorlezen van een nieuw literair werk, meestal door de schrijver zelf. Zo kon Lucas dus de boodschap van Christus bekend maken onder de intellectuelen.

c. Lucas wilde het christendom verdedigen.

Lucas wilde de houding van de apostel Paulus en andere christenen tegenover de Romeinse wet en regering rechtvaardigen. Door heel het boek wordt de respectvolle houding van de christenen tegenover de Romeinse wet en regering aangetoond.

3. Een korte samenvatting van de geschiedenis die in Handelingen beschreven wordt

a. Handelingen 1–7 beschrijft de stichting van de Gemeente in Jeruzalem en omgeving.

De gebeurtenissen in Handelingen 1–7 vinden plaats in de jaren 30–33/34. Door de uitstorting van de Heilige Geest op de Pinksterdag in mei 30, kwam de Geest van de opgestane Christus wonen in het hart en het leven van alle christenen om hen moed, kracht, doorzettingsvermogen, blijdschap en geestelijk inzicht te geven. De prediking van het evangelie leidde tot de

bekering van veel mensen en het tot stand komen van de eerste christengemeente in de wereldgeschiedenis te Jeruzalem in het jaar 30. De snelle groei van het aantal christenen (Handelingen 2:42-47) leidde tot vervolging door de Joodse autoriteiten. Uiteindelijk brak er een grote vervolging uit tegen vooral Grieks sprekende Joden die christen geworden waren (Handelingen 7:57–8:3)!

b. Handelingen 8–12 beschrijft de uitbreiding van de Gemeente naar het zuiden en noorden.

De gebeurtenissen in Handelingen 8–12 vinden plaats in de periode 33/34–44. Er ontstonden gemeenten in Judea, Galilea en Samaria (Handelingen 9:31). Terwijl de apostelen in Jeruzalem bleven, werden de Grieks sprekende Joden, die christen geworden waren, door de grote vervolging verspreid. Zij verkondigden het evangelie waar zij maar kwamen en mensen werden christen in Afrika en het Midden Oosten (Handelingen 8:1,4,27-28; 11:19-26; Galaten 1:21).

c. Handelingen 13–20 beschrijft de uitbreiding van de Gemeente naar Klein-Azië en Europa.

De gebeurtenissen in Handelingen 13–20 vinden plaats in de periode 44–57. Vanaf de ballingschappen in 721 en 586 v.Chr. woonden Joden in vele landen en verspreidden zij de boodschap van het Oude Testament (Handelingen 15:21). Paulus maakte verschillende zendingsreizen om het evangelie te verspreiden onder Joden en vooral heidenen. Vanuit Antiochië maakte Paulus drie zendingsreizen:

De eerste zendingsreis van Paulus was gedurende de jaren 47–48 (Handelingen 13–14). Zijn reisgenoten waren Barnabas en Marcus. Zij reisden naar Cyprus, Pamfilië, Zuid Galatië en Cilicië.

De tweede zendingsreis van Paulus vond plaats gedurende de jaren 50–52 (Handelingen 15:40–18:22). Zijn reisgenoten waren Silas en Timoteüs. Zij reisden naar Syrië, Cilicië en Zuid-Galatië in Klein-Azië. Daarna staken zij, vergezeld van Lucas, over naar Europa en stichtten gemeenten in Macedonië (Filippi, Tessalonica, Berea) en Achaje (Korinte en Athene).

De derde zendingsreis van Paulus was gedurende de jaren 52–57 (Handelingen 18:23–21:14). Zijn reisgenoten waren o.a. Timoteüs en Titus. Zij werkten 3 jaar in Efeze en ook in Macedonië en Griekenland. Lucas was op de terugreis weer bij Paulus (Handelingen 20:5-6).

d. Handelingen 21–28 beschrijft de uitbreiding van de Gemeente naar Rome.

De gebeurtenissen in Handelingen 21–28 vinden plaats in de periode 57–61. Paulus zat bijna deze hele periode in de gevangenis. Gedurende de jaren 57–59 werd hij gevangen gehouden in Jeruzalem en Caesarea en gedurende de jaren 60–61 in Rome.

D. De brieven van Paulus

1. De apostel Paulus, een Farizeeër en christenvervolger die tot bekering kwam

Paulus werd als Jood geboren in Tarsus in de Romeinse provincie Cilicië. Daardoor verkreeg hij automatisch het Romeins burgerschap. Hij kreeg zijn opleiding als Farizeeër onder Gamaliël in Jeruzalem. Hij beijverde zich de wet te onderhouden en vervolgde christenen overal (Handelingen 22:2-5,25-29; 26:4-11). Ongeveer in het jaar 34, zo'n 4 jaar na de dood en opstanding van Jezus Christus, kwam Paulus tot bekering. Hij reisde onmiddellijk van Damascus naar Arabië en keerde later naar Damascus terug, waar hij het evangelie onverschrokken verkondigde tot aan zijn ontsnapping uit Damascus (Handelingen 9:19b-25; Galaten 1:17).

2. De brieven van Paulus tijdens zijn tweede zendingsreis, 50–52

Paulus reisde met zijn medewerkers, Silas, Timoteüs en Lucas door Syrië, Klein-Azië, Macedonië en Achaje. Paulus schreef in het jaar 50 vanuit de stad Korinte zijn brief *Galaten* aan de gemeenten in de streek Galatië. Zijn doel was: 'het evangelie van rechtvaardiging door het geloof zonder de werken van de wet te verdedigen'.

In de herfst van het jaar 50 schreef Paulus vanuit Korinte zijn brief *1 Tessalonicenzen*. Zijn doel was: 'de groei van de nieuwe gemeente in de stad Tessalonica aan te moedigen'.

Kort daarna schreef Paulus zijn brief *2 Tessalonicenzen* met als doel 'de gemeente toe te spreken kalm te blijven leven met het oog op de terugkomst van Christus'.

3. De brieven van Paulus tijdens zijn derde zendingsreis, 52–57

Paulus reisde met zijn medewerkers Timoteüs en Titus naar Klein-Azië.

In de lente van het jaar 56 schreef Paulus vanuit Efeze zijn brief *1 Korintiërs* aan de gemeente van God in Korinte. Zijn doel was: 'te leren dat de Gemeente wel *in* de wereld, maar niet *van* de wereld was'.

In de herfst van het jaar 56 schreef hij vanuit Macedonië zijn brief *2 Korintiërs*. Zijn doel was: 'te onderrichten dat Gods kracht zich in de zwakheid van zijn apostel openbaarde'.

In de lente van het jaar 57 schreef hij vanuit Korinte zijn brief aan de *Romeinen*. Zijn doel was: 'te leren dat rechtvaardiging alleen uit genade door geloof is'.

4. De brieven van Paulus tijdens zijn eerste gevangenschap te Rome, 60–61

Paulus schreef vier brieven toen hij gevangen zat in Rome, waarvan drie in de periode 60–61. Hij schreef een brief

aan de christenen in de stad Kolosse, de *Kolossenzen*, waarin hij hen wilde uitleggen 'dat Christus *de meest bijzondere Persoon en de algenoegzame Verlosser* is'. Hij schreef een brief aan zijn medewerker en vriend *Filemon* met als doel 'Filemon te verzoeken zijn weggelopen slaaf Onesimus vriendelijk terug te ontvangen'.

Ook schreef hij een brief aan de christenen in de stad Efeze, de *Efeziërs* (een rondschriften), met als doel 'de gemeenten te onderwijzen over de eenheid van alle christenen in de wereldwijde Gemeente, het Lichaam van Christus'.

Tot slot schreef hij een brief aan de christenen in de stad Filippi, de *Filippenzen*, tegen het eind van het jaar 61 met als doel 'zijn hart en leven te openen voor de Filippenzen'.

5. De brieven van Paulus aan zijn medewerkers, 61–64/65

Na zijn vrijlating uit zijn eerste gevangenschap te Rome, reisde Paulus heel veel.

Paulus schreef zijn brief *1 Timoteüs* in de periode 62–63 te Macedonië. Zijn doel was: om zijn medewerker 'Timoteüs instructies te geven m.b.t. de organisatie van de gemeente in Efeze'.

Hij schreef zijn brief aan zijn medewerker *Titus* in de periode 62–63 te Macedonië. Zijn doel was: 'Titus instructies te geven hoe de gezonde leer en heiliging te bevorderen in de persoonlijke levens, gezinnen, gemeente en sociale relaties'.

Paulus schreef zijn brief *2 Timoteüs* waarschijnlijk gedurende de winter van het jaar 64–65 opnieuw vanuit de gevangenis te Rome. Zijn doel was: 'Timoteüs instructies te geven hoe de gezonde leer te bevorderen'.

Paulus werd ter dood veroordeeld en volgens de overlevering van de vroege kerkvaders, werd hij onthoofd op de Via Ostia, een hoofdweg net buiten Rome.

6. Het lezen, uitwisselen en verzamelen van de brieven van Paulus

De apostel Paulus stimuleerde het voorlezen van zijn brieven in de gemeenten (1 Tessalonicenzen 5:27) en het uitwisselen van zijn brieven met die van andere gemeenten (Kolossenzen 4:16). Timoteüs was de getrouwe medewerker van Paulus gedurende vele jaren. Hij had goed contact met alle andere medewerkers van Paulus en met de gemeenten waar Paulus gewerkt had. Vanuit zijn tweede gevangenschap te Rome droeg Paulus een grote taak op aan Timoteüs: 'Geef wat je in aanwezigheid van velen van mij hebt gehoord, door aan betrouwbare mensen die geschikt zijn om anderen te onderwijzen' (2 Timoteüs 2:2). Eén van de manieren waarop Timoteüs dit kon doen was door alle brieven van Paulus te verzamelen en kopieën voor elke gemeente te laten maken.

E. De algemene brieven

1. De brief aan de Hebreëen

Het is niet bekend wie deze brief schreef, aan wie hij specifiek geschreven werd en wanneer of waarvandaan hij geschreven werd.

- a. *De Hebreëen waren Joodse christenen, bekeerlingen met een sektarisch Joodse achtergrond.*

Hun godsdienst werd gekenmerkt door reinigings-rituelen. Wanneer ze christen werden, namen Joden uit deze gemeenschap in Rome soms sektarische gebruiken met zich mee de christelijke gemeente in.

- b. *De brief aan de Hebreëen werd vóór het jaar 64 geschreven aan deze Joods-christelijke groep in de gemeente van Rome die bleef vasthouden aan de meer conservatieve principes van het traditionele sektarische Judaïsme.*

- c. *Het doel van de brief: verkondiging dat de boodschap van het Nieuwe Testament die van het Oude Testament vervulde.*

Jezus Christus in zijn Persoon en in zijn verlossingswerk is hoog verheven en de boodschap van het Nieuwe Testament is voltooid (Hebreëen 1:1-2).

2. De brief van Jakobus

- a. *Jakobus: de broer van Jezus.*

Jakobus was de broer van Jezus en de latere leider van de gemeente te Jeruzalem, die bestond uit duizenden Joodse christenen (Handelingen 21:18-20).

- b. *De brief aan Grieks sprekende Joods-christelijke gemeenten.*

Jakobus heeft zijn brief *Jakobus* waarschijnlijk vóór het jaar 43 vanuit Jeruzalem geschreven. Zijn doel was veelal hetzelfde als dat van Jezus in de Bergrede (Matteüs 5-7), namelijk, 'de ware standaarden van het christelijk leven uiteen te zetten'. Jakobus richtte zijn brief aan de Grieks sprekende Joodse christengemeenten. Deze gemeenten waren ontstaan als gevolg van de zware vervolging die in Jeruzalem uitgebroken was tegen vooral Grieks sprekende Joden, die in Jeruzalem christen waren geworden. Zij werden vanuit Jeruzalem verspreid (Handelingen 6:8-8:3) en vervolgd (Handelingen 22:5). Overal waar zij kwamen, verkondigden zij het evangelie alleen aan Grieks sprekende Joden en aanhangers van het Jodendom (Handelingen 11:19) en stichtten christengemeenten onder hen.

3. De brieven van Petrus

- a. *De apostel Petrus, 'de rots' waar Jezus zijn gemeente op bouwde.*

Petrus was een Jood uit Kafarnaüm in de provincie Galilea (Marcus 1:21,29). Hij en zijn broer Andreas waren vissers (Marcus 1:16). Na Johannes en Andreas werd Petrus waarschijnlijk de derde discipel (volgeling en leerling) van Jezus, (Johannes 1:40-42). Jezus Christus beloofde aan Petrus dat Hij zijn Gemeente zou bouwen op 'de rots', dat is vooral op de apostel Petrus en de andere apostelen en hun getuigenis aangaande Jezus Christus (Matteüs 16:18; vgl. Efeziërs 2:20). Gedurende de jaren 30-33/34 had de apostel Petrus de leiding in de gemeente van Jeruzalem. (Handelingen 1:15; 2:14; 3:12; 4:8; 5:3,29, enz.). Rond het jaar 40 verkondigde Petrus als eerste het evangelie aan *de heidenen* in Caesarea. God nam buitengewone maatregelen om aan Petrus duidelijk te maken dat het evangelie niet alleen voor Joden bestemd was, maar ook voor alle heidenen! In het jaar 44, het jaar waarin koning Herodus Agrippa I stierf, werd Petrus gevangen gezet, maar op wonderlijke wijze bevrijd. Daarna vertrok hij naar een andere plaats (Handelingen 12:1-19). Vanaf die tijd nam Jakobus, de broer van Jezus, de leiding in de gemeente te Jeruzalem over (Handelingen 15:13-21).

- b. *De twee brieven van Petrus.*

Petrus schreef twee brieven aan gemeenten die Paulus in Klein-Azië gesticht had. Hoewel wij niet weten of Petrus zelf ooit in Klein-Azië gewerkt heeft, is het wel mogelijk, gezien zijn reizen. De gemeenteleden in Klein-Azië waren hoofdzakelijk uit het heidendom afkomstig. Zij werden onderdrukt en vervolgd, waarschijnlijk door hun eigen landgenoten.

Petrus schreef zijn brief *1 Petrus* ongeveer in de periode 62-63 in Rome aan de gemeenten in Klein-Azië (1 Petrus 1:1). Zijn doel was: 'de christenen te versterken te midden van hun lijden en hen aan te sporen een godvrezend leven te leiden met het oog op hun toekomstige hoop'. Terwijl zijn eerste brief gaat over *het gevaar dat van buiten op de gemeenten afkomt*, namelijk, vervolging, gaat zijn tweede brief over *het gevaar dat van binnenuit de gemeente bedreigt*, namelijk, valse leraren.

Petrus schreef zijn tweede brief *2 Petrus* in het jaar 64 te Rome, niet lang voor hij stierf (2 Petrus 1:14) tijdens de vervolgingen onder Nero in het jaar 64/65. Hij schreef deze brief aan dezelfde gemeenten in Klein-Azië (2 Petrus 3:1). Zijn doel was: 'de christenen te wapenen tegen valse leraren en hun valse leerstellingen'.

4. De brieven van Johannes

a. De apostel Johannes.

Na de dood van Paulus en Petrus gaf God een nieuwe leider voor de gemeenten in Klein-Azië: de apostel Johannes. De kerkvader Irenaeus (130–200) zegt dat de apostel Johannes permanent in Efeze in Klein-Azië woonde en werkte tot de tijd van keizer Trajanus (98–117).

b. De drie brieven van Johannes.

Na de vernietiging van Jeruzalem en de tempel in het jaar 70 door de Romeinen begon de instroom van heidenen met hun filosofische erfenis in de Gemeente de christelijke leerstellingen te beïnvloeden. Johannes schreef zijn drie brieven, *1 Johannes*, *2 Johannes* en *3 Johannes* ongeveer in de periode 70–98 te Efeze aan gemeenten in de omgeving van Efeze. Zijn doel was: 'de gemeenten te waarschuwen tegen de valse leer van Cerinthus'. Hij was een Joodse christen uit Alexandrië en tijdgenoot van Johannes. Cerinthus en de Gnostici waren christelijke ketteren die beweerden dat mensen binnen hun eredienst meer geestelijke kennis bezaten dan wat in de Bijbel geopenbaard is.

5. De brief van Judas

Judas was de broer van Jezus en Jakobus (Marcus 6:3). Hij schreef zijn brief *Judas* ongeveer in de periode 64–68, waarschijnlijk aan dezelfde gemeenten in Klein-Azië aan wie ook Petrus geschreven had. Zijn doel was: 'de gemeenten te waarschuwen tegen valse leraren en hen aan te sporen in liefde, geloof en gebed' (Judas 1:20–21). Het lijkt alsof de valse leraren toen al de gemeenten binnendrongen waren met hun destructieve werk.

F. Het boek Openbaring

De kerkvader Irenaeus zegt dat het boek Openbaring geschreven werd tegen het einde van de regering van Domitianus (81–96) die gedurende de laatste drie jaren van zijn regering de christenen vervolgde. Hij eiste dat hij als 'god' aanbeden moest worden en ging steeds meer de groei van het christendom tegenwerken. De tegenstand en vervolging van Domitianus was het voorbeeld voor en de voorbode van de sociale, economische en godsdienstige toestanden die het boek Openbaring openbaarde en die gedurende de hele periode tussen de eerste komst en de terugkomst van Christus de kerkgeschiedenis binnen de wereldgeschiedenis zouden kenmerken.

Hoewel God door Christus de ware Schrijver van het boek Openbaring is, heeft Christus de woorden via een engel aan Johannes geopenbaard. Johannes tekende de visioenen van het boek *Openbaring* ongeveer in de periode 95–96 te Patmos op. Het doel van het boek Openbaring is enerzijds: 'de vervolgde christenen in alle eeuwen in hun strijd tegen de boze machten te bemoedigen omdat zij meer dan overwinnaars zijn door Christus (Romeinen 8:37; Openbaring 17:14)'. Het doel van het boek Openbaring is anderzijds: 'de zorgeloze en nalatige christenen, die verzocht werden gelijkvormig aan de boze wereld te worden, te waarschuwen dat als zij zich niet zouden bekeren hun lampenstandaard van zijn plaats weggenomen zou worden' (Openbaring 2:5). Het thema van het boek Openbaring is 'de overwinning van Christus en zijn Gemeente over de draak en zijn helpers'.